

Waddenacademie Jaarverslag 2019

De Waddenacademie verbindt kennis over het Waddengebied en maakt deze toegankelijk en toepasbaar.

In 2004 verscheen het rapport *Ruimte voor de Wadden* van de Adviesgroep Waddenzeebeleid (Commissie Meijer). In dit rapport werd onder meer vastgesteld dat veel kennis over het waddengebied versnipperd aanwezig is of slecht ontsloten en daardoor niet direct beschikbaar of toepasbaar voor beleid en bestuur. Ook stelde de commissie vast dat er te weinig coördinatie en integratie van kennis en onderzoek is en dat er onvoldoende afstemming is tussen de vraag naar kennis, het aanbod van kennis en de programmering van kennisontwikkeling. Tot slot constateerde de Commissie Meijer dat er lacunes bestaan op het gebied van monitoring op ecologisch terrein en dat er gebrek is aan (gedeelde) kennis rond de samenhang tussen de Waddenzee als natuurgebied, de sociaaleconomische positie van de bewoners in het waddengebied en de belevingswaarde van de Waddenzee.

Om al deze redenen pleitte de Commissie Meijer voor het instellen van een onafhankelijke Waddenacademie.

Het toenmalige kabinet besloot om het advies van de Commissie Meijer over te nemen, wat in 2006 leidde tot de Wet op het Waddenfonds, die vier doelstellingen kent:

1. Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddengebied;
2. Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
3. Duurzame economische ontwikkeling van het waddengebied dan wel gericht op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddengebied en de direct aangrenzende gebieden (Groningen, Fryslân, en de Kop van Noord-Holland);
4. Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied.

Als uitvloeisel van het advies van de Commissie Meijer werd in 2008 de Waddenacademie ingesteld om inhoud te geven aan de vierde doelstelling. Tot 1 juli 2014 ressorteerde Waddenacademie onder de KNAW. Vanaf die datum is de Waddenacademie een onafhankelijke stichting.

De officiële missie van de Waddenacademie luidt als volgt: 'De Waddenacademie verbindt kennis over het Waddengebied en maakt deze toegankelijk en toepasbaar. Kennisgebieden

zijn de geowetenschappen en klimaat, ecologie, cultuurhistorie, economie, natuur en recht. De Waddenacademie draagt zo bij aan de duurzame ontwikkeling van het Waddengebied, waar de waarden van de natuur en het landschap aan de basis staan van identiteit, welvaart en welzijn van bewoners, ondernemers en bezoekers'.

Als netwerkorganisatie verbinden wij partijen in het Waddengebied via de drie kerntaken die in het in december 2005 uitgebrachte Uitvoeringsplan Waddenacademie werden vastgesteld en die we bij de instelling van de Waddenacademie in 2008 hebben meegekregen:

- Agenderen (vragen articuleren): het in samenspraak met beleid, beheer en belanghebbenden op de bestuurlijke en wetenschappelijke agenda zetten van onderzoeksvragen die voor een economisch en ecologisch verantwoorde ontwikkeling van het waddengebied relevant zijn;
- Programmeren (vragen (laten) beantwoorden): het stimuleren van een goede samenhang tussen regionaal, nationaal en internationaal wetenschappelijk en maatschappelijk gericht onderzoek;
- Informeren (kennis uitdragen): het op een toegankelijke en verantwoorde wijze naar buiten brengen van de resultaten van waddenonderzoek.

In 2016 heeft de Waddenacademie van het Waddenfonds een vierde kerntaak erbij gekregen:

- Monitoren: het in kaart brengen, bewaken van de wetenschappelijke kwaliteit en duiden van langjarige ontwikkelingen in het waddengebied in het ecologisch, economisch en sociaal-cultureel domein op basis van kennisbehoeften vanuit beheer, beleid en wetenschap.

Daarnaast worden alle overige wettelijke middelen ingezet die aan het doel van de Waddenacademie bijdragen, met inbegrip van de wetenschappelijke ondersteuning van het Waddenfonds.

Sinds 1 juli 2014 is de Waddenacademie een onafhankelijke stichting. Het Waddenfonds draagt zorg voor de basisfinanciering van de Waddenacademie.

De Waddenacademie is een netwerkorganisatie, met vijf parttime (max. 0,4 fte) portefeuillehouders op de onderzoeksgebieden geowetenschappen & klimaat, ecologie, economie, cultuurhistorie en natuur & recht. Elke portefeuillehouder heeft standaard een 0,2 fte aanstelling bij de Waddenacademie. Daarnaast hebben de voorzitter en vicevoorzitter ten behoeve van hun bestuurlijke verantwoordelijkheden en het managen van de organisatie respectievelijk 0,2 fte en 0,1 fte uitbreiding van de standaard formatie van één dag. Deze standaard van één dag per week wordt gebruikt voor verschillende werkzaamheden: het voorbereiden en deelnemen aan de reguliere vergaderingen, intern en extern overleg en het bijhouden van de wetenschappelijke ontwikkelingen op het vakgebied van de portefeuille die van belang zijn voor het Waddengebied. Ook het onderhouden van relevante netwerken, het deelnemen aan ter zake doende symposia, workshops, expertmeetings, klankbordgroepen, en het geven van adviezen, het schrijven, beoordelen en redigeren van artikelen en notities is onderdeel van deze dag per week.

De standaard aanstelling van een portefeuillehouder kan op tijdelijke basis worden uitgebreid voor specifieke extra taken.

De Raad van Toezicht heeft bepaald dat elke portefeuillehouder een maximum aanstelling van 0,4 fte in dienst van de Waddenacademie kan hebben, zodat de maximale formatie van de gezamenlijke portefeuillehouders 2.0 fte bedraagt. In de praktijk werken de portefeuillehouders meestal ca. 0,1 fte extra onbetaald voor specifieke projecten. De planning en uitvoering van de taken van de portefeuillehouders worden elk jaar in functioneringsgesprekken besproken met de Raad van Toezicht.

De basisfinanciering van de Waddenacademie is afkomstig van het Waddenfonds en is structureel en jaarlijks terugkerend. Voor het boekjaar 2020 heeft het Waddenfonds de door de Waddenacademie ingediende begroting gehonoreerd die budgettair gelijk is aan die van 2019.

De Waddenacademie legt jaarlijks verantwoording over de uitgevoerde activiteiten en de financiële verantwoording daarvan af aan de Raad van Toezicht en aan het Waddenfonds over de ontvangen subsidie.

Voor het gedeelte van het eigen vermogen is een bestemmingsfonds Waddenfonds gevormd. De aanwending van dit bestemmingsfonds geschiedt overeenkomstig de statutaire doelstelling van de Stichting Waddenacademie en overeenkomstig met de doeleinden waarvoor de subsidie van het Waddenfonds is verleend en binnen de grenzen van de vierde doelstelling van het Waddenfonds.

De omvang van het bestemmingsfonds bedraagt ten hoogste 10% van de Waddenfondssubsidie van het betreffende boekjaar (toegekende subsidie 2019: € 1.200.000). Een overschrijding in enig jaar van het maximale percentage van

het bestemmingsfonds kan leiden tot een lagere vaststelling van de verleende subsidie.

Volgens een interne analyse van de Raad van Toezicht loopt de stichting als zelfstandige entiteit risico's ten aanzien van:

1. Huisvesting: Er is sprake van een huurverplichting. Wanneer de subsidieverstrekking door het Waddenfonds niet verlengd zou worden levert dit het risico van het doorbetalen van de huur.
2. Personeel in vaste dienst: De stichting heeft personeelsleden in vaste dienst. Wanneer er sprake zou zijn van het beëindigen van de subsidieverstrekking door het Waddenfonds is de verwachting dat er nog een aantal maanden salaris doorbetaald zal moeten worden. Tevens zullen er, gezien de lengte van de dienstverbanden, transitievergoedingen betaald moeten worden.
3. Bestuurbaarheid van de organisatie: Gezien bovenstaande risico's is het de visie van het bestuur, dat de stichting een stichtingskapitaal zou moeten hebben van minimaal 10% van de jaarlijkse subsidiebaten.

Op grond van de voorwaarden in de subsidiebeschikking legt de Waddenacademie in dit jaarverslag verantwoording af voor de besteding van de haar door het Waddenfonds toegekende middelen over 2019. Het jaarverslag volgt de structuur van het werkprogramma 2019, dat in december 2018 door het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds is vastgesteld.

Het jaarverslag is voorzien van een door de accountant goedgekeurd financieel jaarverslag.

De Waddenacademie kwam in 2019 twaalf maal en op diverse plekken in het Waddengebied in vergadering bijeen en was als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Directie	
Prof.dr. Jouke van Dijk	directeur en portefeuillehouder Sociale en Ruimtelijke Economie
Prof.dr. Piet Hoekstra	portefeuillehouder Geowetenschap (vanaf 1 maart)
Prof.dr.ir. Katja Philippart	portefeuillehouder Ecologie
Dr. Meindert Schroor	portefeuillehouder Cultuurhistorie
Prof.dr.ir. Pier Vellinga	portefeuillehouder Klimaat en Water

Om de betrokkenheid van jonge wetenschappers bij het onderzoek in het Waddengebied te stimuleren, en zo een nieuwe generatie van waddenonderzoekers te bevorderen, heeft de Waddenacademie in 2016 de Young Wadden Academy (YWA) opgericht. YWA rapporteert zelfstandig over haar activiteiten. YWA kwam in 2019 acht keer bij elkaar en was als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Young Wadden Academy (YWA)	
Dr.ir. Bas Borsje	voorzitter
Dr. Melanie Bakema	lid
Dr. Eelke Folmer	lid
Dr. Stefan Hartman	lid
Dr. Nora Mehnen	lid
Dr. Mans Schepers	lid

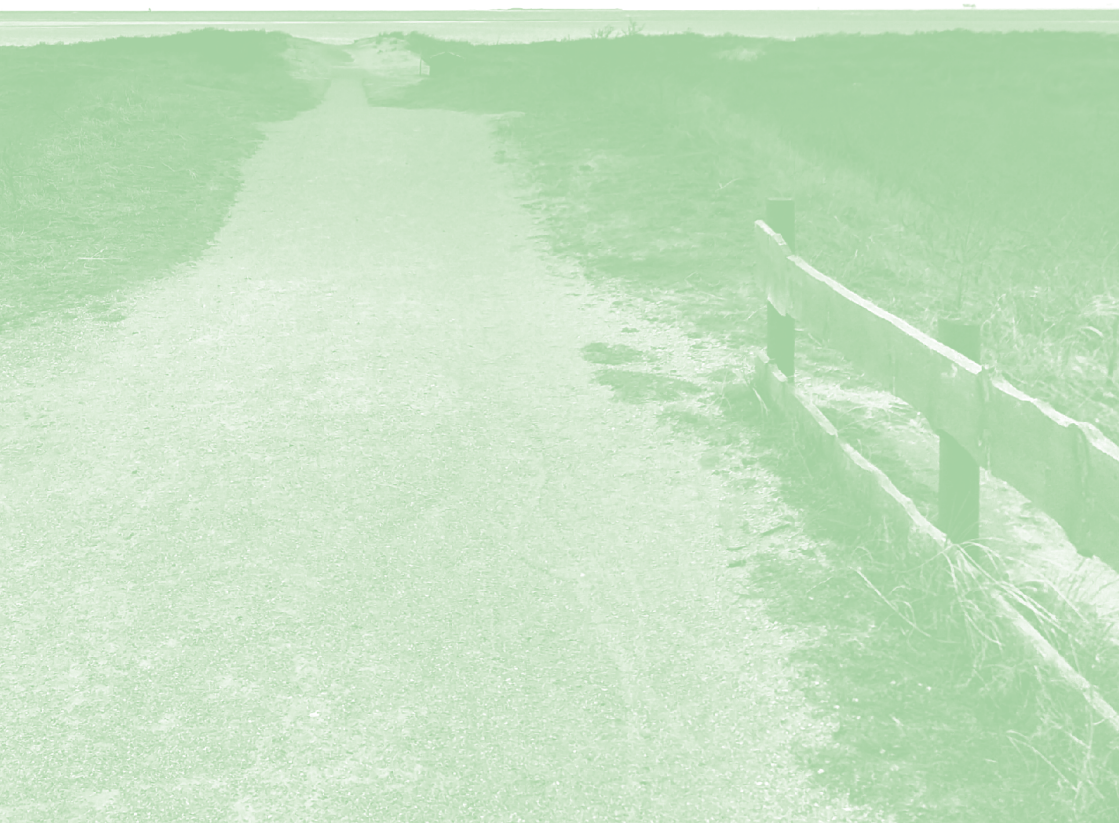
De Raad van Toezicht kwam in het verslagjaar twee maal in vergadering bijeen en was als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Raad van Toezicht	
Drs. Ed Nijpels	voorzitter
Drs. Greetje van den Bergh	vicevoorzitter (tot 1 juni)
Drs. Hermineke van Bockxmeer	lid
Jaap Bos	lid
Prof.dr. Jos Engelen	lid
Prof.dr. Pavel Kabat	lid
Ir. Gert Nieuwboer	lid

De Waddenacademie wordt inhoudelijk ondersteund door de Wetenschappelijke Adviesraad, die tot taak heeft om gevraagd en ongevraagd advies te geven over de wetenschappelijke koers van het instituut. De WAR kwam in 2019 niet bij elkaar en was als volgt samengesteld:

Naam	Functie
Wetenschappelijke Adviesraad (WAR)	
Prof.dr. Suzanne Hulscher	hoogleraar Waterbeheer Universiteit Twente (voorzitter)
Prof.dr. Hanno Brand	voormalig directeur Fryske Akademy
Prof.dr. Henk Brinkhuis	directeur koninklijk Instituut NIOZ
Prof.dr. Cees Buisman	wetenschappelijk directeur Wetsus
Prof.dr. Ellen van Donk	hoofd afdeling aquatische ecologie NIOO-KNAW
Dr. Hein Haa	chief scientist PBL
Prof.dr. Goffe Jensma	hoogleraar Fries RUG
Drs. Willem Ligtoet	programmamanager PBL
Prof.dr. Jack Middelburg	hoogleraar Geochemie UU
Dr. Martin Scholten	directeur Wageningen UR
Prof.dr.ir. Zheng Wang	hoogleraar TUD, onderzoeker Deltares
Prof.dr. Jouke de Vries	voorzitter College van Bestuur RUG

KERNTAKEN

In dit jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de activiteiten die de Waddenacademie in 2019 heeft uitgevoerd en de middelen die daarvoor zijn toegekend. Bij de vraag welke activiteiten in 2019 uitgevoerd dienden te worden zijn voor ons drie initiatieven richtinggevend geweest.

Aan de basis van de vraag welke activiteiten in 2019 dienden te worden uitgevoerd ligt de *Trilaterale Onderzoekagenda* die in mei 2018 is vastgesteld en opgenomen in de Verklaring van de Trilaterale Regeringsconferentie in Leeuwarden. De Trilaterale Onderzoekagenda is ontwikkeld door wetenschappers uit Nederland, Duitsland en Denemarken om de toekomstige uitdagingen in kaart te brengen en te komen tot een integrale multidisciplinaire trilaterale aanpak van het onderzoek om te zorgen voor de voor het Waddengebied benodigde kennis ten behoeve van een effectief en efficiënt beleid en beheer.

In de Trilaterale Onderzoekagenda staat een drietal uitdagingen met betrekking tot de kennisuishouding van het Waddengebied centraal:

- a. Het ontwikkelen van het Waddengebied als ‘levend laboratorium’ voor mens-natuur interacties in de context van de kansen en mogelijkheden die het werelderfgoed Waddenzee biedt;
- b. Het omgaan met klimaatverandering en zeespiegelstijging;
- c. Het ontwikkelen van het Waddengebied als een duurzame maritieme regio

Daarbinnen wordt vier meer concrete themalijnen onderscheiden:

1. Klimaat, water, sedimenten en ondergrond
2. Ecologie, biodiversiteit en ruimtelijke processen
3. Cultureel erfgoed, identiteit en historische inbedding
4. Economie, samenleving en duurzame ontwikkeling

Een tweede belangrijk initiatief is de totstandkoming van de *Gebiedsagenda Wadden 2050*. In de Gebiedsagenda, waarvan de uitwerking thans

in volle gang is, worden alle grote vraagstukken die spelen in het Waddengebied (zoals ecologie, economie, havens, werkgelegenheid, duurzame energie, ruimtegebruik, visserij, bereikbaarheid etc.) in samenhang en samen met de regio bezien. Door alle betrokkenen is vastgesteld dat kennis een belangrijke rol speelt in een dynamisch gebied als de Wadden. De Waddenacademie is gevraagd om op basis van de Trilaterale Onderzoekagenda samen met wetenschappers, beleidsmakers, beheerders en gebruikers de relevante kennisvragen vanuit rijks- en regionaal beleid, beheer, uitvoering en gebruik van het Waddengebied te formuleren in een gezamenlijk gedragen kennisagenda vanuit beleid, beheer en gebruik.

Het derde initiatief dat belangrijk is voor de activiteiten van de Waddenacademie is het *Investeringskader Waddengebied 2016 – 2026 (IKW)*. Met het IKW zetten de Waddenprovincies zich in om een breed en samenhangend programma te realiseren met onder andere de inzet van het Waddenfonds. Centraal in het IKW staat het faciliteren van initiatieven gericht op het versterken van de ecologie en/of het verduurzamen van de economie. Van belang hierbij is dat er sprake is van een gezamenlijke betrokkenheid van zowel provincies als het grote netwerk aan partijen en personen in het Waddengebied. Bedoeling is namelijk om zoveel mogelijk in alliantieverband op te trekken.

In het Investeringskader staan zes majeure opgaven centraal:

- a. Waddenzee;
- b. Havenontwikkeling en natuurverbetering;
- c. Versterken en vermarkten Werelderfgoed;
- d. Vitale kust en Afsluitdijk;
- e. Eems-Dollardgebied in balans;
- f. Eilanden op eigen kracht

Kerntaak 1

Agenderen: het in samenspraak met beleid, beheer en belanghebbenden op de bestuurlijke en wetenschappelijke agenda zetten van onderzoeksvragen die voor een economisch en ecologisch verantwoorde ontwikkeling van het waddengebied relevant zijn

Regionaal niveau: bijdragen aan de kennisagenda en de kennisververving van het Investeringskader Waddengebied (IKW)

In het kader van het IKW is aan de Waddenacademie gevraagd bij de verdere uitvoering van het IKW te adviseren bij het identificeren en prioriteren van de belangrijke kennisvragen en hoe die kunnen worden beantwoord door middel van de door het Waddenfonds te financieren projecten. Het Regieteam en de opgaveteams hebben in 2019 het overleg met de Waddenacademie gestart over hoe deze rol daadwerkelijk in te vullen. Eind 2019 is de wederzijdse wens uitgesproken dat vanaf 2020 de Waddenacademie een adviserende rol vervult bij het identificeren en een mogelijk coördinerende rol bij het prioriteren van de belangrijke kennisvragen van het IKW, ook in de context en afstemming met de Trilaterale Onderzoekagenda en de Gebiedsagenda.

Nationaal niveau: Het bijdragen aan de kennisagenda bij de Gebiedsagenda Wadden 2050

Ook in 2019 is door vele partners weer hard gewerkt aan de totstandkoming van de Gebiedsagenda Wadden 2050. De Waddenacademie heeft een belangrijke rol gespeeld bij het tot stand komen van de discussiepapers die hebben geleid tot de in 2019 verschenen adviezen 'Als het getij verloopt ...' t.b.v. de Gebiedsagenda Wadden 2050 die zijn uitgebracht door het Regie College

Waddengebied (RCW). Het RCW, waar Jouke van Dijk lid van is namens de wetenschap, is eind 2019 omgevormd tot de Omgevingsberaad Waddengebied als onderdeel van de Beheerautoriteit Waddengebied.

Eén van de opgaven van de Gebiedsagenda is om hierin ook een kennisparagraaf te verwerken, op basis van bestaande documenten waarbij de Trilaterale Onderzoekagenda leidend is maar waarbij ook kennisbouwstenen van andere organisaties (denk aan Coalitie Wadden Natuurlijk (CWN), Programma naar een Rijke Waddenzee ((PRW) en Rijkswaterstaat (RWS)) relevant zijn. In dat kader hebben in maart onder leiding van Bert Groffen van Royal Haskoning/DHV het projectteam van de Gebiedsagenda en de Waddenacademie een werksessie gehouden waarin de bestaande bouwstenen bij elkaar zijn gebracht en waarin samenhang is gebracht. De zeven thema's van de Gebiedsagenda zijn gebruikt als kapstok voor de structuur van de kennisparagraaf. De uitkomsten van deze werksessie worden door het projectteam van de Gebiedsagenda gebruikt voor de definitieve invulling van de kennisparagraaf van de Gebiedsagenda.

Trilateraal niveau: Het implementeren van de Trilaterale Onderzoekagenda

In de Verklaring van de Trilaterale Regeringsconferentie die in mei 2018 in Leeuwarden is aangenomen, is het voorstel opgenomen om een trilateraal Program Committee van wetenschappers en beleidsmakers te installeren dat de uitvoering van de in de Trilaterale Onderzoekagenda opgenomen onderzoeksvragen daadwerkelijk zal moeten realiseren.

Jouke van Dijk zit namens de Nederlandse wetenschappers in het Roadmap Committee

dat verantwoordelijk is voor de implementatie van de Trilaterale Onderzoekagenda en het verder invulling geven aan de taken van het Program Committee. In 2019 heeft het Roadmap Committee minimaal één keer per kwartaal overleg gevoerd over de te nemen vervolgstappen. Dit is een traject dat naar alle waarschijnlijkheid meerdere jaren in beslag zal nemen. In dit kader wordt ook een voorstel ontwikkeld voor de nationale wetenschapsagenda samen met vertegenwoordigers van de bij het waddenbeleid betrokken ministeries. Jouke van Dijk is ook lid van het trilaterale Operational Team Partnership Hub als vertegenwoordiger van de wetenschap dat minimaal één keer per kwartaal bijeenkomt voor de nadere invulling van de wetenschappelijke en monitoring activiteiten die in de Partnership Hub kunnen worden ondergebracht. Met NWO, de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek, zijn nauwe contacten over diens betrokkenheid bij de implementatie van de Trilaterale Onderzoekagenda.

Het inventariseren van kennisvragen bij (Interreg) projecten

De Waddenacademie participeert actief in twee Interreg projecten: Pier Vellinga in SalFar (dat zich richt op zilte teelten) en Jouke van Dijk in Prowad Link (dat zich richt op het versterken van de rol van bedrijven in het MKB voor het bevorderen van duurzame toeristische ontwikkelingen). De bijdrage van de Waddenacademie bestaat vooral uit het adviseren en reviewen van de onderzoekproducten en het mede-organiseren van workshops en symposia. Over SalFar wordt verderop in dit jaarverslag gerapporteerd.

Prowad is een Interreg-project dat voor 1,8 miljoen euro wordt gesubsidieerd vanuit het Europese fonds voor regionale ontwikkeling. Hoe kunnen de natuurwaarden van het Waddengebied worden ingezet om banen en economische groei te creëren, met behoud van die natuur? Die vraag stond centraal bij de lancering in februari van het internationale project Prowad Link, in de Kanselarij in Leeuwarden.

Prowad Link loopt tot de zomer van 2021 en er zijn partners bij betrokken uit Nederland, Duitsland, Denemarken, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk. Vanuit Nederland zijn de gemeente Ameland, de provincie Fryslân, het ministerie van LNV, de Waddenacademie (via Jouke van Dijk) en de Campus Fryslân vertegenwoordigd. De projectpartners zijn in het verslagjaar drie keer bij elkaar gekomen om de voortgang van het project te bespreken.

Kerntaak 2

Programmeren: vragen (laten) beantwoorden: het stimuleren van een goede samenhang tussen regionaal, nationaal en internationaal wetenschappelijk en maatschappelijk gericht waddenonderzoek

Het (gevraagd en ongevraagd) uitvoeren van verkenningen en daarvan verslag doen in wetenschappelijke rapporten

In het werkprogramma 2019 staan de volgende verkenningen voor 2019 vermeld:

De opties voor kustverdediging

De Waddenacademie heeft Jantsje van Loon (WUR) gevraagd om in samenwerking met portefeuillehouder Pier Vellinga als projectleider bij deze verkenning te fungeren. In het verslagjaar zijn in het kader van de verkenning twee workshops georganiseerd (een in juni en een in november), waar deskundigen die zich bezighouden met nieuwe, brede en inclusieve waterveiligheidsconcepten voor de Waddenkust samen zijn gebracht. Uitgangspunt voor de verkenning zijn de nieuwe scenario's van het Deltaprogramma en de in 2018 door de Waddenacademie uitgebrachte studie naar zeespiegelstijging waarin rekening wordt gehouden met een zeespiegelstijging van 0,5-2,0 m op de lange termijn én de fysisch-geografische en cultuurhistorische kenmerken van de Waddenkust. De verkenning is in 2019 grotendeels voltooid en zal in 2020 worden gepubliceerd.

In het kader van deze verkenning is op initiatief van de Waddenacademie door een studentengroep (Team Calidris) van de Wageningen Universiteit onder begeleiding

van de portefeuillehouders Meindert Schroor en Piet Vellinga in september een verkenning uitgebracht naar de cultuurhistorische aspecten van mogelijke aanpassingen met het oog op een zeespiegelstijging tussen de 1 en 3 meter tot het jaar 2100. De belangrijkste conclusies van de studie zijn dat cultuurhistorische elementen zoals bijvoorbeeld terpen, zee- en binnendijken, dammen, kwelders en polders een nieuwe dimensie toevoegen aan het huidige overstromingsbeleid die verder gaan dan de huidige, vooral op dijken gerichte maatregelen.

Streefbeeld: feit of fictie?

Deze verkenning is, vanwege de intensieve betrokkenheid van de Waddenacademie bij het advies aan RWS na het containerverlies van de MSC Zoe, doorgeschoven naar 2020.

De waardebepaling van eilanden

De Waddenacademie heeft Esther Wolfs (Wolfs Company) gevraagd om in samenwerking met portefeuillehouder Jouke van Dijk als projectleider bij deze verkenning te fungeren. In het verslagjaar organiseerde de Waddenacademie in samenwerking met Wolfs Company in september op Terschelling voor ruim 20 deelnemers, afkomstig van zowel Terschelling als de vaste wal, een workshop over de mogelijkheden van het sociaaleconomisch waarderen van de natuur van Terschelling. De resultaten van de verkenning worden in het voorjaar van 2020 verwacht.

Gentrificatie op de Waddeneilanden

De Waddenacademie heeft John Dagevos (Telos, Universiteit Tilburg) gevraagd om in samenwerking met portefeuillehouder Meindert Schroor als projectleider bij deze verkenning te fungeren. In pers en publiciteit verschijnen

de laatste jaren verontrustende berichten over een kennelijk selectieve migratie van en naar de Waddeneilanden in de zin van: Welvarender mensen vestigen zich op de eilanden; mensen met een krappere beurs vormen daarentegen de meerderheid onder de vertrekkers. Dit verschijnsel lijkt zich niet alleen te beperken tot volkshuisvesting, maar ook tot de recreatieve sector, waar goedkopere verblijfsaccommodaties plaats lijken te maken voor duurdere faciliteiten. Is er inderdaad sprake van zo'n proces. De eerste resultaten van dit onderzoek worden in het voorjaar van 2020 verwacht.

De kennishuishouding van het Waddengebied

In opdracht van de Waddenacademie en onder begeleiding van Jouke van Dijk en Piet Hoekstra heeft onderzoeksbureau Dialogic de stand van zaken in kaart gebracht met betrekking tot de kennishuishouding van het Waddengebied. Hierbij is expliciet gekeken naar de bijdrage van de Waddenacademie aan het versterken en verduurzamen van deze kennishuishouding (als aanvulling op de externe evaluatie én voor de verdere ontwikkeling van de Waddenacademie). Het onderzoek van Dialogic betreft een bibliometrisch onderzoek op basis van databases van wetenschappelijke publicaties naar de kennishuishouding van het Waddengebied en geeft inzicht in de omvang en aard van de publicaties die in de afgelopen 10 jaar zijn verschenen met betrekking tot een scala van voor het Waddengebied relevant onderzoek. De definitieve publicatie verschijnt in 2020.

Het organiseren van symposia en workshops

Op 23 mei 2019 was het precies 50 jaar geleden dat de Lauwerszee, in aanwezigheid van Koningin Juliana, werd afgesloten. De Lauwerszee werd Lauwersmeer, zout werd zoet. De Stuurgroep Lauwersmeer, het Programma naar een Rijke Waddenzee, de Waddenvereniging en de Waddenacademie onder leiding van portefeuillehouder Meindert Schroor organiseerden op 23 mei 2019 in de Willem Lodewijk van Nassau Kazerne in Zoutkamp het symposium '50 jaar Lauwersmeer', met het accent op de toekomst en aandacht voor het verleden. Het symposium was drie dagen na de openstelling met 150 mensen volledig volgeboekt.

Van 10 t/m 13 september vond in Leeuwarden bij Van Hall Hogeschool het internationale congres *Saline Futures Conference* plaats. Het congres was een initiatief van de Waddenacademie onder leiding van portefeuillehouder Pier Vellinga en maakt onderdeel uit van het Interreg-project *SalFar* (Saline Farming). In dit project wil de provincie Groningen samen met projectpartners uit zeven landen rondom de Noordzee oplossingen vinden voor verzilting van landbouwgrond.

Ruim 200 deskundigen van over de hele wereld waren aanwezig om ervaringen uit te wisselen over de verziltingsproblematiek in de landbouw. Het was voor het eerst dat deskundigen vanuit de hele wereld bijeenkwamen om te praten over oplossingen voor de toenemende verzilting van de landen rondom de Waddenzee en Noordzee. Belangrijk doel van de conferentie was om na te gaan wat de landen rondom Noordzee en de Waddenzee kunnen leren van de landen die al langer last hebben van verzilting.

De Nieuwe Afsluitdijk, Programma naar een Rijke Waddenzee, het Waddenfonds en de Waddenacademie organiseerden op 3 december het 23e symposium van de Waddenacademie 'Nederland Verbrakt'. Het symposium onder leiding van portefeuillehouder Katja Philippart vond plaats bij NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden. Tijdens het ochtendprogramma werd door wetenschappelijke experts inzicht gegeven in de natuurlijke en maatschappelijke gevolgen van herstel van brakke gebieden en werd aan de hand van randvoorwaarden vooruit gekeken naar een mogelijke nieuwe inrichting en gebruik van ons verbrakkende kustgebied. In de middag werden vijf concrete Nederlandse casussen kort toegelicht om de zee weer (deels) binnendijks toe te laten en gediscussieerd in kleinere groepen over de lokale mogelijkheden en beperkingen voor mens en natuur. Met 150 deelnemers was het symposium volledig volgeboekt.

Op 12 december in Groningen organiseerde de Waddenacademie in samenwerking met het Regiecollege Waddengebied het minisymposium *Het Waddengebied bij nader inzien*. Dit symposium werd georganiseerd ter gelegenheid van het afscheid van Bas Eenhoorn als voorzitter van het RCW. Tijdens het besloten minisymposium werd ook het boek *Het Waddengebied bij nader inzien* gepresenteerd (zie ook de bijlage met in 2019 uitgebrachte rapporten, publicaties en adviezen).

Het adviseren van het Waddenfonds en andere partijen en organisaties in het Waddengebied
Het Waddenfonds heeft in het verslagjaar geen specifieke adviezen aan de Waddenacademie gevraagd.

In juni 2019 is door de Waddenacademie onder leiding van portefeuillehouders Katja Philippart en Jouke van Dijk op verzoek van Rijkswaterstaat een advies uitgebracht over onderzoek en monitoring van de gevolgen van microplastics verloren door de MSC Zoe, onder meer op basis van overleg deskundigen op het gebied van microplastics en monitoring. Aanbevolen werd om voor de monitoring zo snel en zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande monsternames op het gebied van water, sediment, vissen, vogels en zeezoogdieren (zoals onder meer uitgevoerd onder de paraplu van Basismonitoring Wadden). Het advies is door RWS overgenomen, en de verzamelde monsters worden in 2019 en 2020 onderzocht op de aanwezigheid van microplastics. Katja Philippart is nauw betrokken bij de verdere implementatie van het advies.

Jouke van Dijk heeft deel genomen aan diverse adviesgremia over toerisme in het Waddengebied, waaronder de Gastvrijheidsmonitor t.b.v. de Economic Board Noord Nederland en het visie- en actieplan Groningse vrijetijdseconomie 2020-2030 van de Groninger Toerisme Coöperatie.

Het stimuleren van waddenonderzoek door jonge wetenschappers

Om jonge onderzoekers te stimuleren onderzoek te doen naar het Waddengebied heeft de Waddenacademie in 2016 de Young Wadden Academy (YWA) opgericht. YWA bestaat uit jonge wetenschappers die zich wetenschappelijk hebben bewezen en geïnteresseerd zijn in wetenschap in het algemeen en het Waddengebied in het bijzonder. YWA heeft als belangrijk aandachtsgebied het stimuleren van multidisciplinair Waddenonderzoek met behulp van systeemanalyse.

In juli heeft YWA in Delfzijl een tweedaagse workshop georganiseerd voor een twintigtal betrokken over (big) data en het Waddengebied. Wat is het belang van data, welke data ontbreekt nu nog, wat zijn veelbelovende technieken etc. Aan de besloten workshop namen zo'n twintig jonge onderzoekers en beleidsmakers deel.

Dr. Vincent Vuik ontving tijdens het symposium 'Nederland verbrakt' op 3 december uit handen van juryvoorzitter dr. Piet Hoekstra de Waddenacademieprijs 2019 ten bedrage van 5000 euro voor zijn proefschrift 'Building Safety with Nature. Salt Marshes for Flood Risk Reduction'. De jury was unaniem in haar vaststelling dat van de zes ingediende proefschriften die van Vuik de beste was. Het proefschrift is zowel wetenschappelijk van zeer goed niveau als ook maatschappelijk uitermate relevant in deze tijden van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Met het instellen van de Waddenacademie prijs wil de Waddenacademie het onderzoek over het waddengebied door jonge onderzoekers stimuleren. De jury van de Waddenacademieprijs 2019 was als volgt samengesteld:

- Piet Hoekstra, portefeuillehouder Geowetenschap (voorzitter van de jury);
- Pieter Hooimeijer, hoogleraar Sociale Geografie & Demografie Universiteit Utrecht;
- Jack Middelburg, hoogleraar geochemie Universiteit Utrecht;
- Jos Bazelmans, hoofd sector kennis Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Peter van Tienderen, decaan Faculteit Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica aan de Universiteit van Amsterdam.

Kerntaak 3

Informeren (kennis uitdragen): het op een toegankelijke en verantwoorde wijze naar buiten brengen van de resultaten van waddenonderzoek

Het verzorgen van opinieartikelen

Vanaf mei 2011 vraagt de Waddenacademie elke maand een wetenschapper om een opinieartikel in het *Friesch Dagblad* te plaatsen. In het opinieartikel wordt steeds een actueel onderwerp vanuit het perspectief van de wetenschap belicht. Alle 12 opinieartikelen in de verslagperiode zijn terug te lezen via de website van de Waddenacademie.

Het ontsluiten van waddenkennis

De Waddenvereniging en de Balie organiseerden in november een debatavond over de gevolgen van zeespiegelstijging voor de Wadden in Amsterdam, met lezingen van onder meer minister Cora van Nieuwenhuizen en kardinaal Peter Turkson. In het deskundigenpanel met wetenschappers zaten Marjolijn Haasnoot milieuwetenschapper van Deltares en Katja Philippart, portefeuillehouder ecologie bij de Waddenacademie. De laatste waarschuwde dat er een limiet zit aan de veerkracht van de meegroeïende wadplaten.

In juni verscheen de vierde editie van Wadden in Beeld met gegevens over het jaar 2018.

De vierde editie bevat veel recent cijfermateriaal, grafieken en toelichtingen over een keur aan onderwerpen. Hoofdonderdelen zijn kernwaarden als nachtelijke duisternis, levende natuur, sociaaleconomische aspecten en (natuur) beheer. De Waddenacademie heeft inhoudelijk

bijgedragen via de portefeuillehouders Jouke van Dijk en Katja Philippart. Thea Smit heeft zitting in de redactie 'Wadden in Beeld'.

Het houden van en organiseren van presentaties en workshops

Op uitnodiging van de "Ghent University Global Campus" (GUGC) heeft Katja Philippart in maart een presentatie gegeven tijdens het "International Symposium for South and North Korea Marine Global Project" in Incheon (Zuid Korea).

Het symposium, bijgewoond door meer dan 200 deelnemers, werd geopend door Ban Ki-Moon in het bijzijn van Koningin Mathilde van België. Philippart gaf een presentatie over de historische, huidige en toekomstige natuurwaarden van waddensystemen.

In februari heeft Pier Vellinga in Leeuwarden een openbare lezing gegeven over de gevolgen van klimaatverandering voor het Waddengebied.

In maart heeft Jouke van Dijk in het huis voor de Wadden voor de Rotary van Leeuwarden een presentatie gehouden over 'De Waddenacademie: 10 jaar werken aan kennis voor een duurzame toekomst van de Wadden'.

In maart heeft Pier Vellinga een presentatie gegeven tijdens een Spaarwater conferentie in Leeuwarden.

In maart heeft Meindert Schroor een lezing gegeven in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden over de cultuurhistorie van het Waddengebied voor Inner Wheel.

In april hebben Meindert Schroor en Katja

Philippart beiden een interactieve lezing verzorgd tijdens het symposium “Wij, Waddenzee Werelderfgoed” in Leeuwarden, de officiële aftrap van de nieuwe campagne Visit Wadden.

In april heeft Meindert Schroor een voordracht gegeven ter gelegenheid van de presentatie van de Duits-Nederlandse migratiebundel voor de Nederlandse Genealogische Vereniging in Hoozeveen.

In april heeft Pier Vellinga een lezing in Dokkum gegeven voor plaatselijke en regionale verenigingen over de toekomst van het Waddengebied en klimaatverandering

In mei heeft Piet Hoekstra op Terschelling een presentatie gegeven over de natuurontwikkeling op de Boschplaat.

In mei heeft Meindert Schroor in de Openbare Bibliotheek Amsterdam, filiaal Duivendrecht, een lezing gegeven over het Waddengebied.

In juni heeft Pier Vellinga een lezing gegeven bij de opening van een kunstwerk van Claudy Jongstra in Bakkerveen.

In juni namen Jouke van Dijk, Katja Philippart en Klaas Deen deel aan het politieke waddendiner in Den Haag.

In augustus heeft Meindert Schroor tijdens de jaarlijkse Wadden Sea Day in Wilhelmshaven deelgenomen aan een paneldiscussie over de toekomst van het trilaterale Waddengebied.

In september heeft Meindert Schroor tijdens de politieke waddendag in Zwarte

Haan een openbare lezing gehouden over de cultuurhistorie van het Waddengebied. Pier Vellinga verzorgde tijdens de politieke waddendag een sessie over zilte teelten.

In september heeft Katja Philippart een lezing gegeven over vismigratie tijdens het “International Swimways Conference” in Hamburg, georganiseerd door Trilateral Wadden Sea Cooperation (TWSC) in samenwerking met Common Wadden Sea Secretariat (CWSS).

In oktober heeft Meindert Schroor op Terschelling een lezing over Dellewal gegeven voor Stichting Dellewal.

In oktober heeft Pier Vellinga een interview met Radio Zeeland gegeven over zoute landbouw.

In oktober was Pier Vellinga dagvoorzitter op de Wageningen Universiteit bij een conferentie over zeespiegelstijging, hoogwaterbescherming en de inrichting van Nederland.

In oktober heeft Katja Philippart i.s.m. Pier Vellinga en Piet Hoekstra een lezing gegeven over mogelijke ecologische gevolgen voor verschillende scenario's tijdens een kennisbijeenkomst “Langetermijnvisie bereikbaarheid Ameland” in Dokkum.

In juni en november heeft Katja Philippart verslag uitgebracht respectievelijk aan het Regie College Wadden (Leeuwarden) en de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (Schiermonnikoog) over het advies van de Waddenacademie aan Rijkswaterstaat met betrekking tot de gevolgen van het containerverlies van de MSC Zoe in januari 2019.

In november heeft Katja Philippart een college gegeven over “Effecten van klimaatverandering op het leven onder zeespiegel” tijdens een bijeenkomst in Pakhuis De Zwijger (Amsterdam) over mogelijke gevolgen van klimaatverandering op visserij.

Het organiseren van HBO-podiumdagen

Wegens omstandigheden is de geplande HBO Podiumdag met Hanze Hogeschool Groningen doorgeschoven naar 2020.

Recente wetenschappelijke literatuur voor een breed publiek toegankelijk maken

Vanaf 2009 plaatsen de Waddenvereniging en de Waddenacademie op hun websites elke twee weken een artikel waarin recente wetenschappelijke literatuur over het waddengebied op een voor het brede publiek begrijpelijke wijze wordt samengevat.

Het organiseren van de interactie tussen kunst en wetenschap

De succesvolle samenwerking met Oerol is in 2019 voortgezet. De Waddenacademie verzorgde in juni tijdens Oerol bij tien theatervoorstellingen wetenschappelijke lezingen, waaronder die van Piet Hoekstra en Katja Philippart. Daarnaast droeg de Waddenacademie inhoudelijk en financieel bij aan het project Mud Well van bioloog en ontwerper Teresa van Dongen. Van Dongen, die al jarenlang onderzoek naar bacteriën doet, presenteerde een lichtinstallatie die volledig draait op de energie die wordt opgewekt door bacteriën uit

de modderige bodem van Terschelling. Met deze installatie wilde Van Dongen aangeven dat het beter is om de natuur beter te leren gebruiken in plaats van haar te misbruiken. Om haar onderzoek naar alternatieve en natuurlijke energiebronnen visueel te vertalen werkt ze vaak met licht.

In november hebben de Waddenacademie en Oerol voor de eerste maal samengewerkt met het Explore the North Festival in Leeuwarden, door daar ook Oerolcolleges te verzorgen.

Daarnaast is de Waddenacademie ook via het idmaatschap van Jouke van Dijk in de Raad van Toezicht betrokken bij het project Sense of Place, dat via landschapskunst het toerisme aan de kust van het waddengebied wil stimuleren.

In de zomervakantie organiseerde Podium Vlieland samen met Staatsbosbeheer, de Waddenvereniging en de Waddenacademie iedere dinsdag, donderdag en zaterdag een gratis toegankelijke filmvoorstelling voor alle eilanders en badgasten.

Op 22 augustus sprak portefeuillehouder Cultuurhistorie Meindert Schroor over de wijze waarop geografie, natuur en economie bepalend zijn geweest voor de wijze(n) waarop de bewoners door de eeuwen heen vorm hebben gegeven aan hun bestaan. Op 29 augustus sprak portefeuillehouder Klimaat en Water Pier Vellinga over de toekomst van de Wadden met het oog op klimaatverandering.

Kerntaak 4

Monitoren: het in kaart brengen en duiden van langjarige ontwikkelingen in het waddengebied in het ecologisch, economisch en sociaal-cultureel domein op basis van kennisbehoeften vanuit beheer, beleid en wetenschap

Het monitoren van de ontwikkeling van de economische, ecologische en sociaal-culturele duurzaamheid in het Waddengebied en het organiseren van een jaarlijkse Waddendag

In 2019 is door de Waddenacademie op verzoek van het Waddenfonds een intentieverklaring opgesteld voor samenwerking op het gebied van een overkoepelend adaptief monitoringprogramma voor vissen en hun leefomgeving in het waddengebied. Deze verklaring is afgestemd met de betrokken partijen en als bijlage bij IKW- en WF-projectvoorstellen toegevoegd. Het meetprogramma zal verder worden ingevuld als bekend is welke projectvoorstellen zijn gehonoreerd.

In 2019 heeft Telos in opdracht van de Waddenacademie de Waddenbalans ontwikkeld. In de Waddenbalans wordt voor het landdeel van het Waddengebied de staat en de ontwikkeling van het Waddengebied in de periode 2014-2018 vanuit een duurzaamheidsperspectief opgemaakt. Het resultaat is in feite een soort sterkte zwakte analyse van het Waddengebied. De concept Waddenbalans is besproken en afgestemd met de Basismonitoring en de provincies en de resultaten hiervan zijn eind 2019 gepresenteerd voor de eiland gemeenten en de kust gemeenten. De definitieve publicatie van de Waddenbalans volgt in het voorjaar van 2020.

Tijdens een internationale conferentie in september in Hamburg is onder leiding van Katja Philippart een voorzet gemaakt voor een trilateraal meetprogramma voor de evaluatie van de doelen van de SWIMWAYS visie zoals geaccordeerd tijdens de ministersconferentie in 2019. Deze aanbevelingen zullen worden meegenomen in de revisie van het “Trilateral Monitoring and Assessment Program (TMAP)”.

In 2019 heeft de Universiteit Utrecht op verzoek van de Waddenacademie onder begeleiding van Katja Philippart een advies uitgebracht (zie bijlage) over de mogelijkheden van het in kaart brengen van leefgebieden en soorten op wadplaten aan de hand van patroonherkenning van satellietbeelden. Deze nieuwe techniek is veelbelovend, zeker gezien de snelle toename in frequentie en kwaliteit van satellietbeelden in de nabije toekomst. Het advies vormt onderdeel van de actieve bijdragen van de Waddenacademie aan de Basismonitoring Wadden.

Het monitoren en evalueren van de door het Waddenfonds te financieren en gefinancierde projecten

In het verslagjaar heeft het Waddenfonds geen te financieren of gefinancierde projecten aan de Waddenacademie ter monitoring of evaluatie voorgelegd. Wel is de Waddenacademie gevraagd om verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteitsbeoordeling van het project Wadden mozaïek, dat een grote onderzoekcomponent heeft.

Het verder ontwikkelen en invullen van een 'eenduidige set van indicatoren' voor activiteiten in het Waddengebied

Als partner van de Basismonitoring Wadden adviseert de Waddenacademie over een eenduidige set van indicatoren voor het waddengebied. Lucien Hansen heeft namens de Waddenacademie zitting in het kernteam van de Basismonitoring. Daarnaast ontwikkelen we in samenwerking met Telos de Waddenbalans en zijn we nauw betrokken bij de totstandkoming van Wadden in Beeld.

In 2019 uitgebrachte rapporten, publicaties, adviezen en opinieartikelen

Beteugeld Estuarium. Cultureel Erfgoed in het Lauwerszee- en het Lauwersmeergebied (mei)

Auteur: Albert Buursma

Op verzoek van de Waddenacademie heeft historicus Albert Buursma uit Groningen onderzoek gedaan naar het culturele erfgoed in het Lauwerszee- en Lauwersmeergebied. Buursma onderzoekt en publiceert al jaren over de streken rond het Lauwersmeer en is daarnaast onder meer actief in de stichting Verdrongen Geschiedenis. Het boek is op 23 mei 2019, 50 jaar nadat de laatste caisson het gebied afsloot, gepresenteerd tijdens het Symposium 50 jaar Lauwersmeer.

Wat zijn de gevolgen van de door de MSC Zoe verloren lading voor de Noordzeekustzone en de Waddenzee? (juni)

Auteurs: Katja Philippart, Lucien Hanssen en Jouke van Dijk

Het jaar 2019 was nog maar net begonnen toen de MSC Zoe een deel van zijn deklading verloor in de Noordzeekustzone net ten noorden van het Werelderfgoed Waddenzee. In totaal zijn er 342 containers met lading en al overboord gegaan, waarvan de lading onder meer uit een breed scala van plastic voorwerpen bestond, en heeft ook tenminste 1 andere container een deel van zijn lading aan polystyreen korrels verloren. Op verzoek van Rijkswaterstaat heeft de Waddenacademie een advies opgesteld voor een monitoring- en onderzoeksplan naar de gevolgen op korte termijn (1-5 jaar) en op

lange termijn (> 5 jaar) van het verlies van de containers en hun lading op het ecosysteem van de Noordzeekustzone en de Waddenzee. Op basis van de voorlopige vrachtlst en in overleg met RWS richt het advies zich in eerste instantie op monitoring en onderzoek van microplastics (plastic deeltjes met een grootte tussen 1 µm en 5 mm), waaronder polystyreen korrels (0.5 mm) en HDPE-pellets (4-5 mm).

Object-based remote sensing van benthische macrofauna in de Waddenzee, een verkennend onderzoek (oktober)

Auteurs: Job de Vries, Henk W. van der Veer en Elisabeth A. Addink

Het Kernteam Basismonitoring Wadden verkent in welke mate en vorm het meetprogramma antwoorden kan geven op de beheervragen die in het kader van de Basismonitoring zijn geïnventariseerd. Gebleken is dat beheerders van het Waddengebied meer en meer behoefte hebben aan een meetprogramma dat ook de seizoensdynamiek van de wadplaten in kaart brengt. De vraag is of informatie uit aardobservaties, met een automatische herkenning van patronen op wadplaten met een hoge resolutie in tijd en ruimte, hierbij de helpende hand kan bieden. Op verzoek van de Waddenacademie hebben Job de Vries, Elisabeth A. Addink (beiden van de Universiteit Utrecht) en Henk W. Van der Veer (Koninklijk NIOZ) deze vraag als pilot voor de Basismonitoring Wadden uitgevoerd. De eerste resultaten van de pilot laten zien dat er zeker mogelijkheden zijn om aardobservaties als beheerinstrument in te zetten. Zowel de patronen in de mediane korrelgrootte van het sediment als de biomassa van de Amerikaanse zwaardschede kon aan de hand van een combinatie van verschillende

informatie uit satellietbeelden (zowel textuur als kleur) vrij nauwkeurig in beeld worden gebracht.

Het Waddengebied bij nader inzien (december)

Auteurs: Bas Eenhoorn (red), in samenwerking met Arjan Berkhuisen, Robbert Coops, Gert-Jan Hospers, Theunis Piersma, Gert de Roo en Geert de Vries

De kennis en ervaring van Bas Eenhoorn met het openbaar bestuur in het algemeen, en met de Wadden in het bijzonder, in combinatie met de actuele vraagstukken van het vormgeven van beleid en beheer die nu spelen, waren voor de Waddenacademie aanleiding Bas Eenhoorn uit te nodigen de regie te voeren over de zevende publicatie in de 'klassiekerreeks' van de Waddenacademie. Hij kreeg daarbij de vrije hand en hij heeft ervoor gekozen om te starten met zijn eigen scherpe analyse van het beleid, bestuur en beheer van het Waddengebied. Op basis daarvan concludeert hij dat het hoog tijd is voor een onorthodoxe oplossing: een *lex specialis* waarin een Waddendrost de centrale bestuurder wordt met doorzettingsmacht. Daarmee is de toon van dit boek gezet, waarna zes hoofdstukken volgen waarin vooraanstaande (wetenschappelijke) opiniemakers met kennis van uiteenlopende disciplines als planologie, geografie, biologie, landschapsarchitectuur, milieukunde, economie en bedrijfskunde op creatieve wijze hun visie geven op beleid, bestuur en beheer van het Waddengebied.

Verschenen opinieartikelen in het Friesch Dagblad:

Peter de Ruyter, landschapsarchitect: Nieuwe verhalen voor het 'Gouden Land';
Albert de Hoop, voormalig burgemeester Ameland: De zee is geen afvalputje;
Katja Philippart, portefeuillehouder Ecologie Waddenacademie: Gevolgen van de containerramp; we kunnen alleen maar hopen dat het meevalt;
Albert Buursma, historicus: De 'Fries-Groningse' onderonsjes duren voort;
Jaap Siemons, programmamanager Eems-Dollard 2050: Natuurgebied Eems-Dollard staat onder druk;
Bruno Ens, onderzoeker Sovon vogelonderzoek: Is bodemdaling door gas- of zoutwinning nadelig voor wadvogels?;
Gerard Janssen, oud-hoogleraar Ecologie van de zandige kust en het Waddengebied: Laat het Waddengebied vaker natuur zijn;
Arjen Kok, CWN: Werelderfgoed Waddenzee verdient beter;
Pier Vellinga, portefeuillehouder klimaat en water Waddenacademie: Een goede boer is op de toekomst voorbereid;
Floris van Bentum, RWS: Aanpak van plastic in de Waddenzee vraagt om gecoördineerde actie;
Lutz Jacobi, directeur Waddenvereniging: Wacht niet langer met het beter beschermen van de Waddenzee
Allert Bijleveld, onderzoeker NIOZ: Benut wetenschappelijke kennis bij het nemen van beslissingen over de Waddenzee

Colofon

Tekst

Klaas Deen

Beeld

Jouke van Dijk

Ontwerp

BW H ontwerpers

www.waddenacademie.nl

De basisfinanciering van de Waddenacademie is afkomstig van het Waddenfonds.

waddenacademie

Jaarrekening 2019

van

Stichting Waddenacademie

Statutaire en feitelijke vestigingsplaats:
Adres:

Leeuwarden
Ruiterskwartier 121A
8911 BS LEEUWARDEN

Inhoudsopgave

Balans per 31 december 2019	23
Staat van baten en lasten over 2019	25
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening	26
Toelichting op de balans	28
Toelichting op de staat van baten en lasten	32
Verantwoording Wet normering topinkomens (WNT)	35
Ondertekening van de jaarrekening	39
Overige gegevens	40

Balans per 31 december 2019

(na bestemming van het resultaat)

	31-12-2019	31-12-2018
A c t i v a		
(in euro's)		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	15.950	12.033
	15.950	12.033
Vlottende activa		
Vorderingen	124.284	38.844
Liquide middelen	250.301	216.220
	374.585	255.064
Totaal activa	390.535	267.097

	31-12-2019	31-12-2018
P a s s i v a		
(in euro's)		
Eigen vermogen		
Stichtingskapitaal	0	0
Bestemmingsfonds	<u>105.628</u>	<u>74.062</u>
	105.628	74.062
Kortlopende schulden	284.907	193.035
Totaal passiva	<u>390.535</u>	<u>267.097</u>

Staat van baten en lasten over 2019

(in euro's)	2019	Begroting 2019	2018
Baten	1.579.314	1.200.000	1.382.283
Lasten			
Kosten activiteiten	927.356	580.000	759.218
Personeelslasten	475.438	465.000	483.570
Afschrijvingen	9.999	0	8.374
Overige lasten	133.960	155.000	156.894
Som der lasten	1.546.753	1.200.000	1.408.056
 Resultaat voor financiële baten en lasten	 32.561	 0	 (25.773)
 Financiële baten en lasten	 (995)	 0	 (3.158)
 Resultaat na financiële baten en lasten	 31.566	 0	 (28.931)
 Bestemming resultaat			
Toevoeging bestemmingsfonds	31.566	0	0
Onttrekking bestemmingsfonds	0	0	(28.931)
	31.566	0	(28.931)

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening

Algemeen

De stichting heeft de jaarrekening opgesteld volgens de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor Kleine organisaties zonder winststreven (RJK afdeling C1). De jaarrekening is opgemaakt op 7 april 2020.

Oprichting

De stichting zonder winstoogmerk is op 13 mei 2014 opgericht en statutair gevestigd te Leeuwarden.

Doelstelling van de stichting

De belangrijkste doelstelling van de stichting is het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het waddengebied en voorts al hetgeen hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. De Stichting beoogt niet het maken van winst.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa in eigen gebruik

De materiële vaste activa in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardevermindervingsverliezen. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

De materiële vaste activa worden als volgt lineair afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur rekening houdend met de restwaarde:

- De overige materiële vaste activa over drie jaar.

Vlottende vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Pensioenen

De personeelsleden hebben een pensioenregeling die is ondergebracht bij het ABP. De aan het ABP te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Baten

Algemeen

Onder de baten wordt verstaan de baten als tegenprestatie voor de levering van goederen minus de inkoopwaarde van de goederen, baten als tegenprestatie voor de levering van diensten, subsidiebaten, sponsorbijdragen, giften en baten uit fondsverwerving en overige baten. De baten worden bepaald met inachtneming van de hier vermelde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Subsidies

Exploitatiesubsidies en/of bijdragen worden ten gunste van de staat van baten en lasten van het jaar gebracht waarin de lasten zijn gemaakt of baten zijn gederfd dan wel exploitatietekort zich heeft voorgedaan waarvoor de subsidie is ontvangen.

De in het boekjaar verantwoorde subsidies en/of bijdragen hebben betrekking op de volgende posten:

- Waddenfonds: er is op 20 december 2018 een beschikking verleend voor het kalenderjaar 2019 (maximaal € 1.200.000). De belangrijkste subsidievoorwaarden zijn uitgezet in het controleprotocol accountantsverklaring Waddenfondssubsidie, de subsidiebeschikking d.d. 20 december 2018 (met kenmerk 01621312/JL) van het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds en de subsidieverordening Waddenfonds 2017.
- Salfarproject (Interreg), Prowadproject (Interreg), KNA
- UCF subsidie (restant)
- (Deelnemers)bijdragen Saline Future congres
- Bijdragen symposia en boeken
- Bijdragen onderzoeksprojecten derden.

Lasten

Algemeen

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbestand

Bij de stichting waren in 2019 gemiddeld 4,1 werknemers in dienst berekend op fulltimebasis. (2018: 4,1)

Presentatiewijziging

Verkooplasten

De verkooplasten zijn in de jaarrekening 2019 onder de algemene lasten verantwoord. Deze presentatiewijziging heeft geen invloed op het eigen vermogen en het resultaat. De vergelijkende cijfers over het jaar 2018 zijn aangepast.

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

(in euro's)	Inventaris
Stand beginbalans	
Aanschafwaarde	28.567
Cumulatieve afschrijvingen	(16.534)
Boekwaarde beginbalans	12.033
Mutaties in het boekjaar	
Desinvesteringen	(5.604)
Afschrijvingen desinvesteringen	5.604
Investerings	13.916
Afschrijvingen	(9.999)
	3.917
Stand eindbalans	
Aanschafwaarde	36.879
Cumulatieve afschrijvingen	(20.929)
Boekwaarde eindbalans	15.950

Vorderingen

(in euro's)	2019	2018
Overige vorderingen en overlopende activa		
Te ontvangen bijdragen RWS en PRW	101.119	0
Te ontvangen bijdrage Interreg Salfar en Prowad	11.204	19.741
Te ontvangen bijdrage NAM	2.563	0
Nog te ontvangen subsidie UCF	0	5.002
Overige vorderingen	100	0
Vooruitbetaalde verzekeringen	8.269	2.408
Vooruitbetaalde kosten	1.029	11.693
Totaal	124.284	38.844

Liquide middelen

(in euro's)	2019	2018
Rekening-courant Rabobank nr. 034	240.928	216.007
Rekening-courant Rabobank nr. 213	9.276	0
Pay Pal	8	1
Kas	89	212
Totaal	250.301	216.220

Het kredietmaximum bij de Rabobank bedraagt nihil.

Er bestaan geen belangrijke beperkingen inzake de beschikbaarheid van de geldmiddelen. Ze staan ter vrije beschikking.

Stichtingskapitaal

Bij de oprichting van de stichting is nihil kapitaal gestort.

(in euro's)	2019	2018
Stand per 31 december	0	0

Indien de vaststelling van de subsidie van het Waddenfonds door het dagelijks bestuur van het Waddenfonds over enig boekjaar hoger bedraagt dan de gerealiseerde lasten over het betreffende boekjaar en de bepalingen van het bestemmingsfonds Waddenfonds dit toestaan, worden nog te besteden subsidies van het Waddenfonds over het boekjaar toegevoegd aan het bestemmingsfonds Waddenfonds.

Bestemmingsfonds

Voor het gedeelte van het eigen vermogen waaraan derden een bestedingsbeperking hebben gegeven wordt een bestemmingsfonds gevormd. Dit betreft het volgende bestemmingsfonds:

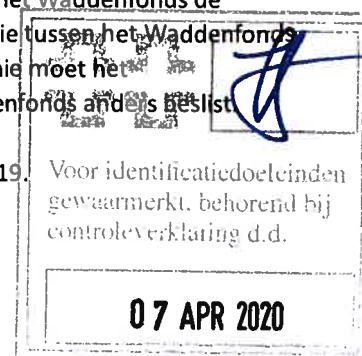
(in euro's)	2019	2018
Bestemmingsfonds Waddenfonds	105.628	74.062
Het verloop van het bestemmingsfonds voor het Waddenfonds is als volgt:		
Stand per 1 januari	74.062	102.993
Toevoeging uit resultaatsbestemming	31.566	0
Onttrekking	0	(28.931)
Stand per 31 december	105.628	74.062

De aanwending van het bestemmingsfonds Waddenfonds geschiedt overeenkomstig de statutaire doelstelling van de Stichting Waddenacademie en overeenkomstig de doeleinden waarvoor de subsidie van het Waddenfonds is verleend en binnen de grenzen van hoofdstuk 4 van het Waddenfonds: het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

De omvang van het bestemmingsfonds bedraagt ten hoogste 10% van de Waddenfondssubsidie van het betreffende boekjaar (toegekende subsidie 2019: € 1.200.000). Een overschrijding in enig jaar van het maximale percentage van het bestemmingsfonds leidt tot een lagere vaststelling van de verleende subsidie.

Toevoeging aan het bestemmingsfonds vindt plaats nadat het dagelijks bestuur van het Waddenfonds de subsidie over het boekjaar heeft vastgesteld. Bij het beëindigen van de subsidierelatie tussen het Waddenfonds en de Stichting Waddenacademie en bij ontbinding van de Stichting Waddenacademie moet het bestemmingsfonds worden terugbetaald, tenzij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds anders beslist.

De toevoeging 2019 bestaat uit € 31.566 nog te besteden subsidie Waddenfonds 2019.
De onttrekking 2018 bestaat uit € 28.931 kosten activiteiten 2018.

Kortlopende schulden

(in euro's)

	2019	2018
Crediteuren	219.546	102.124
Belastingen en premies sociale verzekeringen	28.613	31.459
Overige schulden en overlopende passiva	36.748	59.452
Totaal	284.907	193.035

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing	28.613	31.459
Totaal	28.613	31.459

Overige schulden en overlopende passiva

Netto lonen	0	3.592
Reservering vakantiegeld	15.895	15.860
Overige schulden en overlopende passiva	20.853	40.000
Totaal	36.748	59.452

Voor de kortlopende schulden zijn geen toezeggingen gedaan tot het stellen van zekerheden.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurverplichtingen

De stichting heeft een mondelinge huurovereenkomst afgesloten met het Waddenfonds voor het gebruik van een deel van het pand aan Ruiterskwartier 121A te Leeuwarden. De huurprijs wordt bepaald naar rato van het aantal m².

De huisvestingskosten (inclusief een aandeel in de ICT-kosten, alsmede een aandeel in de BTW) bedragen voor het gehele jaar € 56.165. Dit betreft een voorlopige afrekening.

Leningen aan bestuurders

Er zijn per 31 december 2019 geen leningen verstrekt aan bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in euro's)

	2019	Begroting 2019	2018
Baten			
Subsidie Waddenfonds (2017)	0		59.160
Subsidie Waddenfonds (2018)	0		1.175.000
Subsidie Waddenfonds (2019)	1.200.000	1.200.000	0
Ontvangen subsidie Salfar/Prowad/KNA	10.626		20.179
Ontvangen subsidie UCF	182.379		0
Ontvangen bijdragen Saline Future congres	44.935		0
Ontvangen bijdragen Symposia en boeken	32.930		0
Ontvangen bijdragen Onderzoeksprojecten derden	108.444		0
Ontvangen deelnemersbijdragen Isisa	0		88.944
Ontvangen bijdragen Isisa	0		39.000
Totaal ¹	1.579.314	1.200.000	1.382.283

De subsidie van het Waddenfonds over het boekjaar 2018 is definitief vastgesteld door de desbetreffende subsidieverstrekker op 13 september 2019.

(in euro's)

	2019	Begroting 2019	2018
Kosten activiteiten			
Kosten Agenderen	132.677	50.000	24.477
Kosten programmeren	360.273	270.000	447.268
Kosten informeren	95.729	110.000	69.381
Kosten monitoren	156.298	150.000	218.092
Kosten UCF	182.379	0	0
Totaal ¹	927.356	580.000	759.218

¹ Toelichting 2019:

Er zijn in 2019 activiteiten uitgevoerd op het gebied van onderzoek en adviezen voor derden, bijdragen van externe partijen (zoals Programma Rijke Waddenzee en Rijkswaterstaat) en deelnemers aan publicatie en symposia die door de Waddenacademie (vaak samen met andere partijen) zijn georganiseerd. Voor deze activiteiten zijn subsidies en/of bijdragen ontvangen (totaal ongeveer € 379.000) van onder andere genoemde partijen waardoor de subsidies en/of bijdragen in 2019 hoger zijn uitgekomen dan begroot op basis van de toekenning door het Waddenfonds.

(in euro's)

	2019	Begroting 2019	2018
Personeelslasten			
Lonen en salarissen	384.221		406.950
Sociale lasten	63.253		56.608
Pensioenlasten	58.306		56.678
Ontvangen ziekengeld	(15.435)		0
Doorbelasting personeelskosten naar activiteiten	(98.881)		(103.816)
Overige personeelslasten	83.974		67.060
Totaal	475.438	465.000	483.570

Toelichting lonen en salarissen

Lonen en salarissen	384.186		409.242
Mutatie reservering vakantiegeld	35		(2.292)
Totaal	384.221	0	406.950

Toelichting overige personeelslasten

Vergoeding woon-werk verkeer	2.621		4.015
Opleiding personeel	6.785		(276)
Inhuur personeel	72.040		62.340
Overige personeelslasten	2.528		981
Totaal	83.974	0	67.060

Afschrijvingen

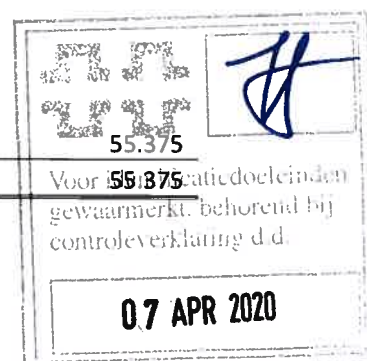
Materiële vaste activa	9.999		8.374
Totaal	9.999	0	8.374

Overige lasten

Huisvestingslasten	56.165	60.000	55.375
Kantoorlasten	15.441	20.000	13.462
Algemene lasten	62.354	75.000	88.057
Totaal	133.960	155.000	156.894

Toelichting huisvestingslasten

Huur	56.165		55.375
Totaal	56.165	60.000	55.375

(in euro's)	Begroting	
	2019	2018
<i>Toelichting kantoorlasten</i>		
Kantoorbenodigdheden	2.392	1.671
ICT	8.876	8.113
Portokosten	0	134
Contributies en abonnementen	3.824	3.410
Kantinekosten	349	134
Totaal	15.441	20.000

Toelichting algemene lasten

Accountants- en administratiekosten	39.915	71.298
Overige advieskosten	7.308	581
Kosten Raad van Toezicht	6.045	5.612
Kosten Wetenschappelijke Adviesraad	1.664	136
Algemene verzekeringen	3.241	3.432
Overige algemene kosten	4.181	6.998
Totaal	62.354	75.000

Financiële baten en lasten

Bankkosten	(995)	(3.158)
Totaal	(995)	0

Verantwoording Wet normering topinkomens (WNT)

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bedragen x € 1	J. van Dijk	P. Hoekstra
Functiegegevens	Voorzitter bestuur	bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	1/3 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	40%	20%
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	66.132	22.625
Beloningen betaalbaar op termijn	8.126	3.359
Subtotaal	74.258	25.984
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	77.600	32.528
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2019	74.258	25.984
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 – 31/12	N.v.t.
Deeltijdfactor 2018 in fte	40%	
Dienstbetrekking	Ja	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	66.800	
Beloningen betaalbaar op termijn	7.440	
Subtotaal	74.240	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.600	
Totale bezoldiging 2018	74.240	

Bedragen x € 1	C.J.M. Philippart	M. Schroor
Functiegegevens	Bestuurslid	Bestuurslid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	40%	40%
Dienstbetrekking	Nee	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	60.704	48.715
Beloningen betaalbaar op termijn	-	7.848
<i>Subtotaal</i>	60.704	56.563
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	77.600	77.600
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2019	60.704	56.563
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	40%	40%
Dienstbetrekking	Nee	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	62.340	46.857
Beloningen betaalbaar op termijn	-	7.047
<i>Subtotaal</i>	62.340	53.904
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.600	75.600
Totale bezoldiging 2018	62.340	53.904

Bedragen x € 1	P. Vellinga	N.R.J. Deen
Functiegegevens	Bestuurslid	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	40%	100%
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	58.626	102.976
Beloningen betaalbaar op termijn	8.024	18.011
<i>Subtotaal</i>	66.650	120.987
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	77.600	194.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2019	66.650	120.987
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Deeltijdfactor 2018 in fte	40%	100%
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	56.546	100.550
Beloningen betaalbaar op termijn	7.338	16.504
<i>Subtotaal</i>	63.884	117.054
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.600	189.000
Totale bezoldiging 2018	63.884	117.054

Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
E.H.T.M. Nijpels	Voorzitter Raad van Toezicht
M.F.M. van den Bergh	Lid Raad van Toezicht (tot 1 juni 2019)
J.T.B. Bos	Lid Raad van Toezicht
P. Kabat	Lid Raad van Toezicht
G.M. Nieuwboer	Lid Raad van Toezicht
J.J. Engelen	Lid Raad van Toezicht
H.M. van Bockxmeer	Lid Raad van Toezicht
Gegevens 2018	
E.H.T.M. Nijpels	Voorzitter Raad van Toezicht
M.F.M. van den Bergh	Lid Raad van Toezicht
J.T.B. Bos	Lid Raad van Toezicht
P. Kabat	Lid Raad van Toezicht
G.M. Nieuwboer	Lid Raad van Toezicht
J.J. Engelen	Lid Raad van Toezicht
H.M. van Bockxmeer	Lid Raad van Toezicht

Ondertekening van de jaarrekening

Leeuwarden, 7 april 2020.

Bestuur/directie:

J. van Dijk

P. Hoekstra

C.J.M. Philippart

M. Schroor

C.J. Bastmeijer

Raad van Toezicht:

E.H.T.M. Nijpels

J.T.B. Bos

P. Kabat

G.M. Nieboer

J.J. Engelen

H.M. van Bockxmeer

Overige gegevens

Van
Stichting Waddenacademie

Statutaire en feitelijke vestigingsplaats: Leeuwarden
Adres: Ruiterskwartier 121A
8911 BS LEEUWARDEN

